

MEMO

VÖRTSJÄRVE VEELIIKLUSE TEEMALINE ARUTELU VÖRTSJÄRVE KÜLASTUSKESKUSES

Osalejad:

1. Kärt Leppik	Võrtsjärve SA	kart@vortsjarv.ee	
2. Leo Aasa	kalur		52 18 718
3. Lauri Koni	kalur	lauri@silveete.ee	
4. Jaan Leetsar	Valma külanem	jleetsar@emu.ee	56 485 511
5. Eino Martihhin	Veeteede Amet	eino.martihhin@vta.ee	50 43 867
6. Liina Härm	Veeteede Amet	liina.harm@vta.ee	51 87 580
7. Nele Savi	Veeteede Amet	nele.savi@vta.ee	
8. Pärtel Keskküla	Veeteede Amet	partel.keskkyla@vta.ee	52 43 837
9. Jaanika Kaljuvee	MTÜ Võrtsjärve Kalanduspiirkond	jaanika@vortsjarv.ee	52 98 561
10. Rauno Soo	Suislepa	info@suislepa.ee	50 38 219
11. Rein Tafenau	Võrtsjärve järvepääste	reinfoto@gmail.com	50 37 465
12. Tarvo Lepik	Oiu sadam	lepiktarvo@gmail.com	51 05 299
13. Annika Lepik	Oiu sadam	annika@oiusadam.ee	52 37 949
14. Erich Saaremaa	Erich Kalandus OÜ	erichmatkad@hotmail.com	51 02 582
15. Jaan Erm	Kalepurjekas „Paula“	wannero@hotmail.com	52 91 979
16. Piia Maaring	OÜ Jõesuu Puhkemaja	info@joesuu.ee	51 63 777
17. Laivi Leita	Võrtsjärve SA		
18. Eveliina Edenberg	Parvsaun Linda	info@parvesaun.ee	52 78 622
19. Tiit Rahe	Parvsaun Linda	info@parvesaun.ee	50 87 528

Koosoleku eesmärk

Koguda Võrtsjärvel liiklejate jt huvigruppide arvamusi, seisukohti ja teadmisi veeliikluse, kohalike olude jms kohta Võrtsjärvel, samuti tutvustada huvigruppidele Veeteede Ameti plaane ja tegemisi seoses Võrtsjärvega, sh järve koostatavat järve lõunaosa kaarti ja möödistuste hetkeseisu.

Esitatud ja arutatud mõtted, ettepanekud jm

Veeteede Amet (VA): Uue navigatsioonihooaja alguseks on lootus saada **Võrtsjärve lõunaosa kaart** trükivalmis. Esmalt valmib elektronkaart ja selle põhjal tehakse paberkaart. VA koostatavas elektronkaardiformaadis kaarte kaardiplotteriga vaadata ei saa. Väikekaarditootjad nagu Garmin, Navionics jt saavad andmed VA-lt ja koostavad nende alusel oma süsteemile sobivas formaadis elektronkaardi. S.o väikelaevajuhth saab oma kaardiplotterisse **elektronkaardi** ikkagi oma plotteritootja / -müüja kaudu. Kas ja kui kiiresti see Võrtsjärve kaardiga toimub, võib sõltuda mh ka huvigruppide surveavalduste tugevusest.

Paadijuhikursustel ei räägita sõnagi **võrkude tähistamisest** ja kuidas mitte võrkudesse sõita. Mõrrajadadest läbi sõitmine on kalurite jaoks suur probleem. Kalurite seisukoht on, et järvel öösiti sõitmine tuleks ära keelata. Samas ei oleks see aus teiste kohalike veeliiklejate ja turistide suhtes. Järv on kasutamiseks kõigile, mitte ainult kaluritele.

Suvepäeval jms üritustel toimub meeletu kihutamine, aga mõrrajada on isegi aeglaselt sõites raske märgata. Mootorpaatidega „hullu panevad“ üldiselt sissesõitnud. VA: Saame lisada võrgutähiste kohta info „Abiks paadimehele“ uude trükki.

Järve lõunaosa on nii võrkudega ära blokitud, et peab suuri poognaid tegema nende vahelt läbi saamiseks.

Laevateid on kindlasti vaja! Tuleks kehtestada teed, mis saab nt GPSi panna ja mida mööda sõites võrkudesse ei satuks. Samuti saaks kalur sedasi jälgida, et ta ei paigaldaks võrke laevateele. Praegu ongi probleem selles, et kalurid ei tea, kas nad paidalgavad püügivahendid laevateele või ei.

Kaluritel toimub liiklus järvel 24 tundi ööpäevas ja aastaringselt (talvel jääalune püük nii võrkude kui mõrdadega, jääl liiklus autode ja saanidega). Kalurite paatide suurim süvis 0,8 m.

Märgistuse võiks läbi mõelda laiemas kontekstis, s.o Emajõgi, Väike-Emajõgi jne. Navigatsioonimärgistus lisaks digikaardile on väga vajalik. Olevat olnud juttu, et enam Võrtsjärvele märke ei panda. VA: Varem järvel olnud poide asemele paigaldati toodrid. Muus osas ei ole märgistus kuhugi kadunud ega hakka kaduma.

Jõesuu muuli ots oleks hädasti vaja ära tähistada.

Turismiga seotud liiklus (harrastuskalurid, paadirent jms) algab ca aprillist ja ujumärgistus peaks sisse saama kohe peale jääminekut. Võrtsjärvel läheb jää keskmiselt 15. aprilli paiku.

Emajõe märgistuse paigaldamist alustatakse Tartust ja seepärast jõutakse Võrtsjärve piirkonda hiljem. Kui ujumärke saaks hoiustada kusagil Võrtsjärve ääres, mitte Käreveres, saaks märgistuse kiiremini sisse. See võiks võimalik olla nt Jõesuu puhketalu juures. VA tegeleb selle küsimusega edasi.

Kevadel esimestena tulevad järvele kalurid, samuti purilaudurid veel üle jäävallide Trepimäelt, Vehendist, ka Jõesuust, Tammelt ja Tarvastu poldrilt. Suvel käivad järvel parvsaunad, mootorpaadid, skuurid, kanuud, kajakid jm, „kõik, mis ujub“. Tarvastu poldril ja Valmas toimuvad purjelaagrid, mille raames toimub ka Tondisaare maraton või käiakse Tondisaarel.

Skuurid tulevad eelkõige mujalt käre peal, kohalikke vähem. Järvele lähevad kõige rohkem Pikasillast. Mõrdu skuurid eriti ei lõhugi, seda teevad kruviga mootorpaadid.

Skuutri- jm paadisõitjatele peaks koos paadi müümisega andma mingi minimaalse koolituse. See on üks võtmekohti, kust situatsiooni paranemine alguse võiks saada. Praegu pargitakse

paadiga risti üle jõe, sõidetakse vastassuunavööndis jms. Praegu ei ole alla 30kW võimsusega paatide jaoks mingit koolitust ega paberit nõutud.

Võrkude tähistamine on eri aegadel olnud erinev, see ajab inimesi segadusse. Lippe on näha ainult siis, kui ilm on hea ja järv sile. Tugeva lainetusega pole midagi näha. Kui ilmaolud on ohtlikud, siis ei peaks üldse järvele minema. Võrkude tähistamine võiks olla sedasi, et läbi sõita saab topeltlippude vahelt. St topeltlipud on võrkude läbipääsu poolsetes otstes. Samas, võrkude tähistuse kehtestamine ei ole VA pädevuses olev küsimus.

Avalikud üritused. Juuli alguses toimub Tamme all Võrtsjärve regatt: 5 päeva võistlusi + Tondisaare maraton. 70-80 alust. Järvele on tekkinud 10-15 treilerjahti. Toimub Veldemanni triatlon. Juuni lõpus korraldavad lätlased treilerjahtidega purjeregatti Liseiski puhkebaasis. Toimub ajakirja „Paat“ paadiralli. Suislepa paadipäev (27. või 28. juuli) – meeletu kupatamine, pilpad taga, ca 60 paati. See sobiks peamiseks ürituseks, kus Veeteede Ameti kohal võiks olla oma telgi vms-ga selgitustööd tegemas. Tarvastu poldril korraldab purjetamislaagreid jms Tartu klubi Merikotkas, u 20-30 alust. Tondisaare simman. Kala- ja käsitööpäev Jõesuus. Isade ja poegade kalalaager. See sobiks Veeteede Ameti kohaloleks selle poolest, et siis saab veeliiklejate harimist alustada juba maast madalast.

Laevateede kavandamisel tuleks arvestada ka tulevaste võimalike paadist suuremate **reisilaevadega**, mida varasematelgi aegadel on Võrtsjärvel liikunud. Tuleks uurida Tartust vanade kaptenite käest, kuni nad veel elus on, kus ja kuidas omal ajal suurte laevadega Võrtsjärvel sõideti, kui käis veel liinilaev, ja ka hiljem.

Veetase. Madala veetasemega ei pääse Jõesuust järvele ja kummikutega on võimalik üle jõesuudme jalutada. Vajaks süvendamist. Päris kalapüük madala veetaseme tõttu seisma siiski ei jää. Limnoloogiajaama sadamast pääseb alati järvele. Keskkonnaamet on andnud loa, et paadisadamaid võib setetest puhastada ilma igakordse eraldi loata. KIK võiks puhastamist toetada. Kas kaardile saaks panna lisaks keskmise vee rannajoonele ka madalaima veetaseme rannajoone? Kartograafid uurivad võimalusi.

Väike-Emajõel lähevad Jõgeveste silla lähedal **kõrgepingeliinid** üle jõe, samuti Õhne jõel. Need on Jõmmu ja kale jaoks püsti mastiga (kõrgus 15 m) läbisõiduks liiga madalal. Kas oleks võimalik lasta liine kõrgemale tõsta?

Sildadele ja sadamatesse võiks paigaldada **veemõõdulatid**. EMHil toimib Jõesuus mõõdistamine, kas seda saaks ära kasutada?

Mõõdistamine võtab Võrtsjärvel nii kaua aega, kuna vesi on madal ja mõõdistuspaadi lehvikukujuline kajaloekiir katab korraka väga kitsa ala. Seetõttu on piisava kaetuse tagamiseks mõõdistusliinide vahe väga väike, mis tähendab, et kogu järve katmiseks tuleb sõita väga pikk maa, mis võtab väga kaua aega. Sügavamas vees oleks efektiivsus suurem.

Võrtsjärve navigatsioonikaardile kanda ka iseloomulikud **maamärgid**, mille järgi järvel orienteerutakse. Valik maamärke lisati vaba käega kaasas olnud kaardi eskiisile.

Maa-ameti merekaardi rakenduse kaudu (www.vta.ee -> all vasakul nurgas banner „maa- ja merekaardi rakendus“) saab vaadata elektroonilisel kujul kõiki VA välja antud kaarte. Kaardiformaat ei ole kahjuks selline, mida kaardiplotterites kasutada saab. Maa-ameti merekaardi rakendus ei ole ka ette nähtud kasutamiseks navigeerimisel, see saab toimuda vaid omal vastutusel. Pigem tuleks lähtuda vaatepunktist, et seal on kõige uuemad andmed ja VTA soovib seda kasutada nt reise planeerimisel. Mõõdistatud aladest ning nende sügavustest saab üsna detailse ülevaate VA **hüdrograafia infosüsteemist** (www.vta.ee -> Hüdrograafia ja navigatsioonimärgistuse teenistus -> Meremõõdistamine -> Hüdrograafia Infosüsteem (HIS)).

Võrguload antakse kogu järve jaoks üldiselt, täpsemalt asukohta ei piirata. Täpsemad asukohad on esivanematel juba välja vaieldud. U 30-40 võrguluba (1-2 võrgu jaoks) antakse valdade poolt harrastejatele, u 40-50 on kutselist kalurit (kelle vahel jagatud 324 mõrraluba). Probleemid on eelkõige võraste loostjatega, mitte kohalikega. **Harrastuskalurid** ostavad tänapäeval võrguload netist. Osta võivad põhimõtteliselt kõik kes soovivad, üle maailma, sh igasugused tegelased, kes kohalikes tavadest ja reeglitest midagi ei tea. Load saavad väga kiiresti otsa.

Vörke paigaldatakse üldreeglina sügava-madala piirile, st nõlvale kaldaga risti. Kevadel pannakse järve lõunaosas üle jõesängi võrkudega kinni, põhjaosas pannakse ühtlaselt. Püsivad mõrdade asukohad (aastaringised ja tihti aastaid samadel kohtadel või aladel) võiks ka kaardile kanda? Kartograafid uurivad, kas ja kuidas seda teha.

Kui vana kalamees sõidab GPSita, kuidas ta teab, et ta laevateel ei ole? Selleks Kalanduspiirkonna MTÜ ongi, sealt saab infot.

Laevatee telg tuleks tähistada teljetoodritega. Märkide saamiseks tuleb plaanida see tulevikus VA eelarvesse, varu praegu ei ole. Pöörukohtades või kummaski järve otsas võiks olla võimalusel tulega märk. Sihtide taastamise võimalusi uurida, Jõesuu eramaal oleva märgi omanik on igati poolt ja valmis kaasa aitama, teine märk peaks olema riigimaal? Orienteeruv „peatee“ ja olulisemad haruteed said arutelu järel osalejate poolt märgitud kaasas olnud kaardi eskiisile. Tondisaarest E pool kasvab suvel täis, aga mööda sõita saab – seal on probleem pigem kalurid, kes oma püüniseid vabaks jäävale osale paigutavad. Pähksaarest saab mööda sõita ainult laevatee poolt, E pool pole veel sügavust piisavalt.

Emajõel ja Väike-Emajõel on palju **jõkke kukkunud puid**, mis võivad veeliiklusele ohtlikud olla.

Kuna laevateede lisamisega on sisuliselt tegemist kehtiva 7 valla osaplaneeringu muutmise-ga-täiendamise-ga, siis tuleb need **kooskõlastada** ka planeeringuga kaetud valdadega (Rannu, Rõngu, Tarvastu, Viljandi (endine Viiratsi), Kolga-Jaani, Puka, Põdrala).

VA paneb välja pakutud laevateed kaardile ja saadab koosolekul viibinutele üle vaatamiseks ja võimalike täiendustepanekute tegemiseks.